

Kirkon erityiskoulutusten kokonaisuus

Erityiskoulutuksen määritelmä

Erityiskoulutus syventää perusosaamista, vahvistaa erityisosaamista sekä laaja-alaistaa asiantuntijuutta kirkon työssä. Erityiskoulutuksen keskeisin tunnuspiirre on osaamisen, toiminnan ja työn *kehittäminen* sekä ennakointi ja uuteen suuntautuminen. Erityiskoulutusten luonteen vuoksi ne ovat laajuudeltaan vähintään 20 op, jotta pitkäkestoinen kehittäminen on mahdollista. Erityiskoulutukseen edellytetään pääsääntöisesti yli 5 vuoden seurakunta- tai muun vastaavan alan työkokemusta, jotta kehittämistehtäviin, osaamisen syventämiseen ja laaja-alaistamiseen sekä erityisosaamisen muodostumiseen on riittävästi kokemuspohjaa. Kirkon erityiskoulutukset ovat joko moduulirakenteisia tai yhtäjaksoisia koulutusprosesseja.¹ Koulutukset ovat moniammatillisia, ellei ole erityistä syytä poiketa tästä periaatteesta. Koulutukset järjestetään suomen kielellä. Oppimistehtäviä on mahdollista suorittaa myös ruotsiksi ja tapauskohtaisesti muilla kielillä.

Kirkkohallituksen 29.5.2018 päätöksen mukaisesti kirkon erityiskoulutuksia ovat alla mainitut koulutukset, joiden järjestäjänä on Kirkkohallitus. Erityiskoulutuksiin sisältyy myös Kirkon johtamiskoulutusohjelman (Kirjo 2005, piispa kokous 11.2.2004) mukainen johtamiskoulutus. (Taulukko 1)

Moduulirakenteiset	Yhtäjaksoiset
Diakonian erityiskoulutus (DEK, 25 op)	Kirkon johtamiskoulutus - Kirjo IIA Johtaminen seurakunnassa (20 op) - Kirjo IIB Talous- ja hallintojohdon erityiskoulutus (20 op) - Kirjo IIC/D Johtaminen ja esimiestyö seurakunnassa (20 op) - Kirjo IIY Johtaminen ja hallinto seurakunnassa (20 op) - Kirjo III Johtamisen erityiskoulutus (30 op)
Jumalanpalveluselämän erityiskoulutus (JEK, 30 op)	Kirkon organisaatiokonsultoinnin erityiskoulutus (45 op)
Kansainvälisen työn erityiskoulutus kotimaan henkilöstölle (KTE, 25 op)	Kirkon työnohjaajakoulutus (60 op)
Kansainvälisen työn erityiskoulutus - lähetystyöhön valmentava koulutus (KTEL, 35 op)	Sielunhoidon erityiskoulutus (40 op)
Kasvatuksen erityiskoulutus (KEK, 25 op)	
Musiikin erityiskoulutus (MEK, 30 op)	Moduloidut yhtäjaksoiset
Raamattuteologian erityiskoulutus (REK, 25 op)	Perheneuvonnan erityiskoulutus (60 op)
Yhteisötyön erityiskoulutus (YTEK, 25 op)	Sairaalasielunhoidon erityiskoulutus (55 op)

Taulukko 1

Muita kirkon henkilöstökoulutuksen tasoja ovat: **Ajankohtaiskoulutus** on yleensä lyhytkestoista (1-2 pv) ja laajuudeltaan suppeaa (0-1 op) koulutusta ajankohtaisista teemoista. **Täydentävä koulutus** laajentaa ammatteihin liittyvässä peruskoulutuksessa tai työssä hankittua perusosaamista. Täydentävän koulutuksen osaaminen liittyy joko työssä tarvittavaan uuteen osaamisalueeseen tai perusosaamisen täydentämiseen tai vahventamiseen esimerkiksi perehtyessä uuteen työalaan, työtapaan tai ilmiöön. Täydentävä koulutus on yleensä laajuudeltaan 1-5 op.

Moduulirakenteisessa erityiskoulutuksessa osallistuja voi joustavasti aloittaa koulutuksen suorittamisen. Opinnot suoritetaan henkilökohtaisen opintosuunnitelman ja aikataulun mukaisesti. Erityiskoulutukset rakentuvat pakollisista ja vapaavalintaisista moduuleista (yleensä 5 op tai 10 op). Jokaisesta erityiskoulutuksesta on oma *koulutuskuvauksensa*, jossa määritellään pakollisten ja valinnaisten moduulien määrät sekä valintoja ohjaavat periaatteet.

Yksittäiset moduulit voivat profiloitua eri tavoin (sulkeissa erityiskoulutuksen lyhenne ja moduulin profiili).

- Erityiskoulutusten pakolliset moduulit (esim. JEK/P).
- Vapaavalintaiset, erityiskoulutusten osaamista syventävät moduulit (esim. JEK/V).
- Muut vapaavalintaiset kirkon erityiskoulutuksen moduulit, jotka tukevat työssä tarvittavan osaamisen syventymistä tai laaja-alaistumista (EK/M).
- Sama moduuli saattaa soveltua valinnaisena osana useampaan erityiskoulutukseen (esim. Saarnakoulutus: JEK/V, REK/V). Se saattaa myös olla pakollinen yhdessä erityiskoulutuksessa mutta samalla myös valinnainen osa toisessa. Yksittäinen suorittaja ei voi kuitenkaan käyttää samaa moduulia osaksi useampaa erityiskoulutusta.

Osallistuja voi muodostaa moduuleista kokonaisuuden, joka vastaa ajankohtaisiin työn ja osaamisen kehittämistarpeisiin. Kuhunkin erityiskoulutukseen suositellaan erityisesti tiettyjä kyseisen aihepiirin moduuleja (ks. taulukko sekä erityiskoulutusten kuvaukset). Taulukko on kuitenkin vain suuntaa-antava: henkilökohtaista suunnitelmaa tehdessään osallistujan voi sopia erityiskoulutuksen vastuuhenkilön kanssa myös muiden kuin ao. kokonaisuuteen erityisesti suositeltujen valinnaisten moduulien sisällyttämistä osaksi suunniteltua erityiskoulutusta. Tällöin osallistuja sopii moduulin vastuukouluttajan kanssa, millä tavoin moduuliin sisältyvissä tehtävissä voidaan ottaa huomioon myös kyseisen erityiskoulutuksen profiili ja osaamistavoitteet. Esim. moduuli "Elämä ja kuolema" on pääsääntöisesti osana diakonian erityiskoulutusta (DEK/V), mutta se voidaan sisällyttää myös esim. jumalanpalveluselämän tai raamattuteologian moduuliksi (EK/M), mikäli opiskelijan suorittamissa tehtävissä näkyy selkeä liittymäkohta myös jumalanpalveluselämään tai raamattuteologiaan.

Jos 25 op laajuisen erityiskoulutuksen moduuleja suorittaa 1-2 kpl vuodessa, koulutuksen suorittamiseen menee noin 3-4 vuotta.

Moduulirakenteisessa erityiskoulutuksessa ei käytetä aiemmin hankitun osaamisen tunnistamiseen tai tunnustamiseen (AHOT) perustuvaa hyväksilukemista, koska valinnaisten moduulien avulla osallistuja voi kehittää tai laaja-alaistaa osaamistaan.

Yhtäjaksoiseen koulutusprosessiin perustuvissa erityiskoulutuksissa on vuorotellen lähi- ja etäopiskelujaksot ja niissä osallistujaryhmä pysyy pääsääntöisesti samana koulutuksen ajan. Näitä koulutuksia ovat esimerkiksi kirkon johtamiskoulutus, sielunhoidon erityiskoulutus ja kirkon työnohjaajakoulutus. Koulutusprosessin pituus on usein 2-2,5 vuotta.

Erityiskoulutusten siirtymäsäännökset

- Moduulirakenteisen erityiskoulutuksen aiemmin aloittaneet siirtyvät uuteen järjestelmään 1.1.2018 lukien. Muutokset koskevat Diakonian, Jumalanpalveluselämän, Kansainvälisen työn (kotimaan henkilöstölle/ulkomaan henkilöstölle), Kasvatuksen, Musiikin, Raamattuteologian ja Yhteisötyön erityiskoulutuksia. Edellisen koulutuskuvauksen mukaiset aiemmat suoritukset sisällytetään 1.1.2018 voimaan tulleeseen erityiskoulutukseen. Mikäli osallistuja on suorittanut aiempien vaatimusten mukaisesti useamman pakollisen moduulin, ne voi sisällyttää uuden erityiskoulutuksen valinnaisiin moduuleihin.
- Ohjeita aiempien suoritusten sisällyttämisestä uuteen erityiskoulutukseen antaa erityiskoulutuksen vastuuhenkilö. Yksittäinen moduuli voidaan käyttää vain yhteen erityiskoulutukseen. Jos koulutus on aloitettu ennen 1.1.2018 ja suorituksia on enemmän kuin uudessa koulutuskuvauksessa, todistukseen voidaan merkitä koulutuskuvasta suurempi opintopistemäärä.

Erityiskoulutusten kehittävä työote: välineenä kehittämistehtävä tai -hanke

Moduulirakenteisessa erityiskoulutuksessa kehittämistehtävän tarkoitus on työn tai osaamisen kehittäminen moduulin osaamistavoitteiden mukaisesti. Opiskeluun sisältyy käytännönläheinen työn kehittäminen, eikä se voi olla esim. pelkästään kirjallisuuteen tai toimintaympäristöön tutustumista ja sen reflektointia.

- Omaan työhön liittyvän kehittämistehtävän laajuus on tavallisimmin 2-2,5 opintopistettä. Kehittämistehtävän laajuuteen vaikuttaa lähiopiskelujaksojen lähipäivien lukumäärä sekä muiden oppimistehtävien sekä kirjallisuuden laajuus. Kehittämistehtävän opintopisteisiin sisällytetään kirjallisuuteen perehtyminen, suunnittelu, toteutus ja arviointi sekä raportti ja siihen mahdollisesti liittyvä muu tuotos.

Moduulirakenteisessa erityiskoulutuksessa moduuleihin kuuluvista kehittämistehtävistä muodostuu koko erityiskoulutuksen päättyessä portfoliomainen kokonaisuus, jossa näkyy työtä kehittävä ote. Erityiskoulutukseen ei siis kuulu erillistä kehittämishanketta, vaan tarkoituksena on, että työtä ja osaamista kehitetään vähitellen moduuli kerrallaan. Jos opiskelee koko koulutuksen kohtuullisen nopeasti, on mielekästä keskittyä ja suunnitella moduulikohtaisista kehittämistehtävistä yhtenäinen kokonaisuus, jota kukin moduuli tukee eri näkökulmista. Mikäli yhtenäinen kehittämistehtävien kokonaisuus ei ole tarkoituksenmukainen, kehittämistehtävät voivat olla toisistaan erillisiä.

Yhtäjaksoisesti toteutuvaan erityiskoulutukseen kuuluu kehittämishanke. Se tarkoittaa pitkäkestoisesti ja vähitellen koulutuksen aikana toteutuvaa työn tai osaamisen kehittämiseen tähtäävää tehtävää, joka usein toteutuu osana omia tai tiimin työtehtäviä seurakunnassa. Kehittämishankkeesta tehdään yleensä kirjallinen raportti. Hankkeen laajuus ja raportin pituus riippuvat erityiskoulutuksen luonteesta ja laajuudesta.

Ennen kehittämistehtävän tai hankkeen aloittamista on suositeltavaa, että osallistuja sopii kehittämiseen liittyvistä teemoista esimiehen kanssa, jotta osallistuja voi varata tehtäviin riittävästi työaikaa.

Erilaiset oppimistehtävät

Moduulirakenteisessa sekä yhtäjaksoisesti toteutuvassa erityiskoulutuksessa voi olla erityyppisiä oppimistehtäviä. Alla oleva luettelo on esimerkinomainen. Oppimistehtävät voivat olla:

- ennakko-, etukäteis- tai orientoitumistehtäviä,
- moduulien kestäessä (termi välitehtävä ei ole enää käytössä)
 - tietohankintatehtäviä: mm. kirjallisuus-, haastattelu- tai havainnointitehtäviä
 - toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen liittyviä tehtäviä

- osaamisen harjoittamiseen liittyviä tehtäviä
- viimeisen lähijakson jälkeen arviointiin tai oppimisen julkistamiseen (esim. blogi, tuotoksen esittely) liittyviä tehtäviä.

Valintakriteerit ja koulutuksen keskeytyminen

Eryityskoulutukset on suunnattu pääsääntöisesti Suomen ev.-lut. kirkon henkilöstölle. Tarkemmat valintakriteerit, esimerkiksi aikaisempi koulutus, työkokemus jne., mainitaan koulutuskuvaauksissa. Koulutuksen keskeytyessä koulutuksen toteuttaja arvioi, millä edellytyksillä koulutuksen loppuun suorittaminen on mahdollista.

Koulutuksen laajuuden ja kuormittavuuden määrittely

- Moduulien laajuus ja kuormittavuus ilmaistaan opintopisteinä, joihin on laskettu opiskelutehtävien suorittamiseen ja osaamistavoitteiden saavuttamiseen arvioitu aika. 1 opintopiste tarkoittaa 26,7 tunnin työmäärää (1 tunti = 45 min.).
- Eryityskoulutusten laajuuden ja kuormittavuuden määrittelyyn on erilliset ohjeet (Kirkon henkilöstökalenderin toimittamiseen liittyvä aineisto).

Todistus erityiskoulutuksen moduulista

Todistuksen yksittäisen moduulin suorittamisesta antaa koulutuksen toteuttava organisaatio, joka huolehtii todistusjäljennöksen arkistoinnista arkistosäännön mukaan. Todistus kirjoitetaan kirkon henkilöstökoulutuskalenterin toimitusohjeisiin sisältyneen mallin mukaisesti.

Todistus erityiskoulutuksesta

- Moduulirakenteinen erityiskoulutus: Suoritettuaan koulutuskuvauksen mukaisen erityiskoulutuksen, suorittaja lähettää moduulien todistuskopiot ja yhteenvedon opintosuorituksista erityiskoulutuksen vastuuhenkilölle. Eryityskoulutuksen vastuuhenkilöiden tiedot löytyvät koulutuskuvauksesta.
- Eryityskoulutuksen vastuuhenkilö valmistelee erityiskoulutuksen todistuksen ja lähettää sen Kirkon koulutuskeskuksen kurssisihteeri Ulla Pyykölle (ulla.pyykko@evl.fi). Todistus valmistellaan kirkon henkilöstökoulutuskalenterin toimitusohjeisiin sisältyvän mallin mukaisesti.
- Kirkon koulutuskeskuksen johtaja allekirjoittaa erityiskoulutusten todistukset. Koulutuksen vastuuhenkilö huolehtii todistusten lähettämisestä suorittajille. Kirkon koulutuskeskus arkistoi erityiskoulutusten todistusjäljennökset.

Tarkempaa tietoa erityiskoulutuksista

Eryityskoulutusten koulutuskuvaukset

Jokaisesta erityiskoulutuksesta on koulutuskuvaus, jonka antaa osallistujalle ja hänen työnantajalleen kokonaiskuvan erityiskoulutuksesta. Koulutuskuvaus saattaa sisältää näistä yleisohjeista poikkeavia erityisohjeita.

Yhtäjaksoinen erityiskoulutus

Yhtäjaksoisen erityiskoulutuksen koulutuskuvaus sisältää koko erityiskoulutuksen laajuuden opintopisteinä, yleiset osaamistavoitteet, rakenteen (lähi- ja etäjakso) sekä tiedot kehittämishankkeen laajuudesta.

Moduulirakenteinen erityiskoulutus

Jokaisesta moduulirakenteisesta erityiskoulutuksesta on erillinen koulutuskuvaus. Koulutuskuvaus sisältää erityiskoulutuksen laajuuden opintopisteinä, yleiset osaamistavoitteet, muodostumisperiaatteet, joissa määritellään koulutuksen pakolliset moduulit ja periaatteet joiden puitteissa opiskelija voi valita valinnaisia moduuleja. Pakollisten moduulien määrä on yleensä kaksi. Pakolliset moduulit ovat tehtävälähtöisiä ja niiden lähtökohdiana on tehtäväalue tai ammatin ydinosoaminen. Valinnaisissa moduuleissa painotetaan enemmän ilmiölähtöisyyttä.

Erityiskoulutusten moduulit -asiakirja ja Erityiskoulutusten moduulitaulukko

Kaikki erityiskoulutusten moduulit on koottu yhteen Erityiskoulutusten moduulit -asiakirjaan ja Erityiskoulutusten moduulitaulukoon.

Erityiskoulutusten moduulit -asiakirjasta löytyvät seuraavat tiedot: moduulien osaamistavoitteet, keskeiset sisällöt, kehittämistehtävän ja muiden oppimistehtävien luonnehdinta. Kunkin moduulin kohdalla on merkinnät, mihin erityiskoulutukseen moduuli soveltuu.

Erityiskoulutusten moduulitaulukko sisältää kaikkien erityiskoulutusten moduulit ja suositukset niiden sijoittumisesta eri erityiskoulutuksiin.

Kirkon henkilöstökoulutuskalenteri Erityiskoulutus -hakutoiminto

Kirkon henkilöstökoulutuskalenterissa (koulutuskalenteri.evl.fi) julkaistaan elokuussa vuosittain seuraavan vuoden henkilöstökoulutustarjonta, josta löytyvät erityiskoulutusten tarjonta ja tarkemmat tiedot (aika, paikka, kustannukset jne.). Erityiskoulutukset löytyvät omana kalenterista kategorianaan, vapaalla sanahauulla tai muilla hakutoiminnoilla (toteuttajat, kohderyhmä, tehtäväalue). Erityiskoulutuksiin ilmoitaudutaan pääsääntöisesti edellisen vuoden lokakuun loppuun mennessä.

Lisätietoa erityiskoulutuksista

- koulutussuunnittelija Eeva Salo-Kopperi, eeva.salo-kopperi@evl.fi ja erityiskoulutusten vastuhenkilöt (yhteystiedot henkilöstökoulutuskalenterissa ja koulutuskuvauksissa)
- ilmoittautumistilanne: KK:n vastuulla olevista koulutuksista kurssisihteeri ulla.pyykkko@evl.fi. Muista erityiskoulutuksista informoi ao. koulutuksen toteuttaja)